

ח סו פ ר י מ ו ס

ישראל שור

התנ"ך בתרגומו של מרמי' ביבר

את ערכו העקרי של הדגום זה נוסף לחביו י' בשיטתו עין על התרגומים אחרים ויעים בישראל ביומיהם. לפי דברי ר' חלמנד נמצאו כבר בימי הבית השני חמישה תרגומים של כתוב-הקרי: יושפי (פוספוס), מדי, עברי (שמרני), עילמי, יוני (שבת-בבלי, דף קמ"ו), עמוד א"י. בין התרגומים האלה היה זה האחרון הכי נודע ליטע לא רק אצל עמית, אלא גם אצל כל העמים הנאורים בימי החס, שישת יין היתה עבודה כפוחם ושקראו לתרגום זה "תרגום השבעים" (ספוטוגנושא).

לפי דעת חיל' לא היתה התורה יסוד לה לתרגם כל צרכה (מבטל-סופרים, פרק א"י, הלכה ז"י). ומשום זה אני מניח צאים כי הכתוב ידועים התגורר בכלל לתרגומים; כן למשל מסופר לנו על ידי ר' רבן גמליאל הראשון שהיה עומד על גבי סעלה סד' הבית והביאו לפניו ספר איוב תרגום, ואמר לבנאי שקעתי תחת הכרוב; וכשבא אבא-הלפתא אצל רבן גמליאל השני ונצאי קרא בספר איוב תרגום, העיר את אוזניו על מעשה אבא-אבוי (שבת, ע"ט). התגרות זו מצד הכסוי התלמוד לתרגומים בכלל ולתרגום השבעים בפרט, שכבר היתה מורגשת בימים ששפר הבית על סמכו מוצנעת את המעשה היותר חריפה במאמר: "והיה היום (שבו תורגמה התורה ויגית) קשה לישראל כיום שנעשה הענ"י (ש"י בת' סופרים, ע"ט), גדלה שר יתיר בוכן שאחרי חורבן = הבית כפני שלש סכות רבות = עיר ער מאד;

א) תרגום = השבעים היה תרגום השני שביצעו העקרות היתה להתאים את שפת המקור ויחכו ליטפת התרגום לפי דוח הספרות היונית ולפי דרישות הזמן. מבלי שום לב אל האופי המיוחד של השפה העברית בכלל ושפת התנ"ך בה

השפה העברית בכלל ושפת התנ"ך בה חס-אל-השפה התרגומית העירו כבר הכסוי החלמנד, המביאים לא פחות מהספיק עשר (על-פי מגילה = בבלי, דף פ"ו, עמוד א' - ב') או שלשה = עשר (על פי מגילה = ירושלמי, פרק א', הלכה ט"ז) שניים שנעשו ישר במסח העברי.

ב) בזמנו של רבן גמליאל השני התייחסו פחות במדה מרובה התנועה הכסוית כי הכסוי נמנו לבסס את ההלכה וצדקה שר על יסוד המקרא לפי שמותיהם שר רבי ושבעאל בו = אלושע רבני עילמי כן = עסק, מה שרוא אפשר דק על-פי הסגור העברי או לכל הפחות על-פי תרגום המתאים לא דק להלכה-יהודי של המעור, אלא גם לסדר הכלוב ששפטו

ג) בו בזמן הספיקה השפעתו המיוחדת של שאול איש-תרשיש להבית אישיות עדיקים בלכותיהם של להמני מ'הסת הנצורות הצעירה נדד היסודות העתיקה, נעולמסום זה נתן תרגום = השבעים יו חכר למתנגדי ההסרות לבצר את הכר הורה-ישראל ונביאו לפי חס' הורה והמצה של נבטית הוציעים.

ד) רח ויגית (מגילה-בבלי, ע"ט), אבל לא לפי החכמות של תרגום = השבעים, דק לפי תפנית יותר מתאימה לרוח המקור העברי. לאישים נמצא אז בישראל איש יוני אחד שנתגיד ולסח עליו את העבודה הנכבדה והקשה לתרגם את התורה ויגית סתמם לריושות היהדות הנאמנה למ' סורת = אבות. תחת השתתתם והשפעתם של רבי אליעזר בן = הורקנוס רבני יהוי שע בן = הגינה הרנים עקלים = אונקלוס את התורה ויגית (מגילה = בבלי, דף נ"ט, עמוד א') וכפי הדראה היה לו רבי עקיבא כן = יוסף למידה = דוד בעברתו וי (ק'רושו) = ירושלמי, פרק א', הלכה א'.

בזמן 'התרגום = השבעים נזכר תמיד לנאי בספרות התלמודית לא הרלו חס' מינו לספר כשהכו של תרגום עקלים = אונקלוס ודד ובספרים חשובים, שדברי המקור העברי לא היו ברורים כל צרכם, לא פקפשו אף רגע לססוד על התרגום ההדש, שזונגם אחרי = כן לשפה הארזי מ'ת וישערו לא היה פחות מוח של חסי קיר בעצמו.

אחרי סקירת קצרה זו על שני התרגומים היותר חשובים בימי הבית השני ואחריו נובל לעסוק לתרגומים היותר השיבלי בשפה הגרמנית המענינים אחריו מבדו זה לתרגום היותר השוב נהשב זכר רב תרגומו של מרמי' לותר, המוסר על תרגום = השבעים והבילגטא. לא פה הוא המקום לבקר אם התרגום הזה שהשפעתו היתה מרובה מאד על כל הכסוי גרמנית הנצורים שהזענו בכתיב-בית-הקודש זכר על רבים מאוזניו ששפ' עבר היתה זרה להם. פה נכלל דק להדי נוש, כי בתרגומו לשפה הגרמנית ה'חוס לתור עוד יותר ללכת מהתרגומים היוני והלטיני, שהיו אור לרובם, מפני שהיו אמון להתאים את תרגומו לא דק לרוח שפולעמו, שסכל לה דרכים הדשתי, אלא גם לרוח הנוצרית = הרפורמטורית הספיעת אותו בפולמוסו נד-הכנסיה הקטולית לתור שלא חר מפני איש, לא שפסק אד רגע יסדר את הרעיון העקרי של כתבי = הקדש יבי זו עלה שכם אחד על כל הקולעיו לו.

מעין התנגדות לא דק, לצאונה וראי' נח" היוועת, כי אם גם לתרגומו של לותר הוא התרגום הנודע של מנדלסון ההבם הגדול הזה עסר, כידוע, בקשרי ריוות וריוות עם גדולי שבמי = גרמניה בזמנו ויקר היה לו לא דק לשים בצע לשפה הכלולה של ה"עברייטיש" בנוסח ה"צאליה וראינה", אלא גם להרים בעיני רעיו הנוצרים את ערכה של היהדות על = ידי ידועת מפורסמת בתנ"ך מתאים לרוח עמו. בעקבותיו של מנדלסון הלך גם לאופולד צנעז ואין כל ספק בדבר כי שני המתרגמים האלה הש' גדלו בכל מאמצו = כתם להתקרב כמי זה האפשרות למקור העברי, אבל שניו אתם הגדולה היתה כי אהתם לשפת ארעם לא קננה מסירותם לשפת עבר, ואף כי רוח = הקדש, הסדחת על-פני חגב"ד, היתה אור לנתיבותם, לא נמצעו בכל זאת להכניע את שפת המקור לשפת התרגום. לא עלה בידם להכניס את ימיה פוחו של יפת באהלי-שפה מה כסדה

שמהא דוח הכסוי = ישראל בזמנם נודחו מהם, ומפני זה נובל להבין מודע התנגודת שלומו אמוני ישראל לתרגומים אלה, בעקבותיהם של מנדלסון וצנעז הלכס עוד מתרגמים עבריים רבים בארץ גרמני ניה וביניהם הכי נכבדים לודיג פיליפי, סוויולעוס פירסס ועוד, אבל כולם לא הרעילו הרבה בהפניותיהם והדושים מפני = הערר עד שפס הארזי שבהכרחה, מ ר פ י ב ר, והראה לדנוט את אודת הפלא הגדול שהראה בשעתו עקלים = אינקלוס התי: תחת לשום את השפה העברית לשפתה לישפה הגרמנית, כמו שעשו המתרגמים לפניו. הפד ביבר את הסדר והתאים את דוח השפה הגרמני לת לשפת התנ"ך מבלי לפגום בשפת

התרגום אף כהום השערה. תפנתו של מוכר מתחילה כבר סתרי נום שבותיהם של אותם ספרי = הקדש, שאין להם שם = פרמי של איזה נביא. עוזב הוא פה את הדרך הסלוגה של המתרגמים הקדומים לפניו לקרוא ספרים אלו בשמותיהם הלטיניים (נענשוים, עסי סאדום, לעוויסיקום וכו') או לפי הכנמ של הספרים (שעפפגנ, אויסצוג, פריסי מערבוך וכו'). את מסוסי הספרים איננו מתרגם במשיכה אוד מראשיתם עד סוף כם על = פי הסדר הגייל, דק על = פי מעמי = הגינה של המקור העברי מעין שירת = הים, האוינו, וואת = הכרבה בתורה הכתובה בדברו זו הוא לא דק הוסס את הדרך לפני ספרים רבים, המקרבים את תרמוקים ומדחוקים את הקדומים בכל העולה על רחם, אלא מדי אה גם = כן לקרוא, ששפת המקור והפי עיתה כספר ההתום הן לא את הדרך יקר בה מבלי נסות ימון או שפאל למען יראה ויבין את הרוח האמתית של כתבי-הקדש לפי הלך = דוחו של עם ישראל ואיד עליו לקרוא את התורה לפי דרכה היא.

הדר הסגנון ופי הלשון של התרגום הנפלא הנה מראה לנו עוד הפעם את האמן הנפלא, שידד לעסקה של נפש עכנו, העלה משם את הפנינים המהיל' רים באור מורה העתיק ושם עליהם זה של זהב מקרני השמש בסוף מערב הנוה אנו רואים גם את דוח הנבואה שנזרקה בו כגשתו אל עברתו הגדולה והאחר-אית, ומה שלא עלה בידו מתרגם אתה עלה הפעם בידו מרמי' בוסר שלמו: הוא אחר את התרגומות = תורה של עם עתיק יומין עם רוד = היסודי ועסק = המיופי של השפה הגרמנית הצעירה לימים.